

Gevelreiniging

Waarom moet alles zo nodig schoon?

Op 16 november jl. organiseerde de Rijksdienst voor de Monumentenzorg een symposium over gevelreiniging. Wanneer is gevelreiniging noodzakelijk en welke technieken zijn er tegenwoordig voorhanden. Welke daarvan zijn schadelijk. Maar waarom moet alles zo nodig schoon. Waarom ziet men niet de schoonheid van woekerende mossen en korstmossen op een tuinbeeld en de kleurenpracht van aangetaste verflagen. Waarom moeten gebouwen na restauraties spic en span zijn. Het is toch ook het patina dat het gebouw haar aantrekkingskracht verleent. Is de Nederlander niet romantisch genoeg?

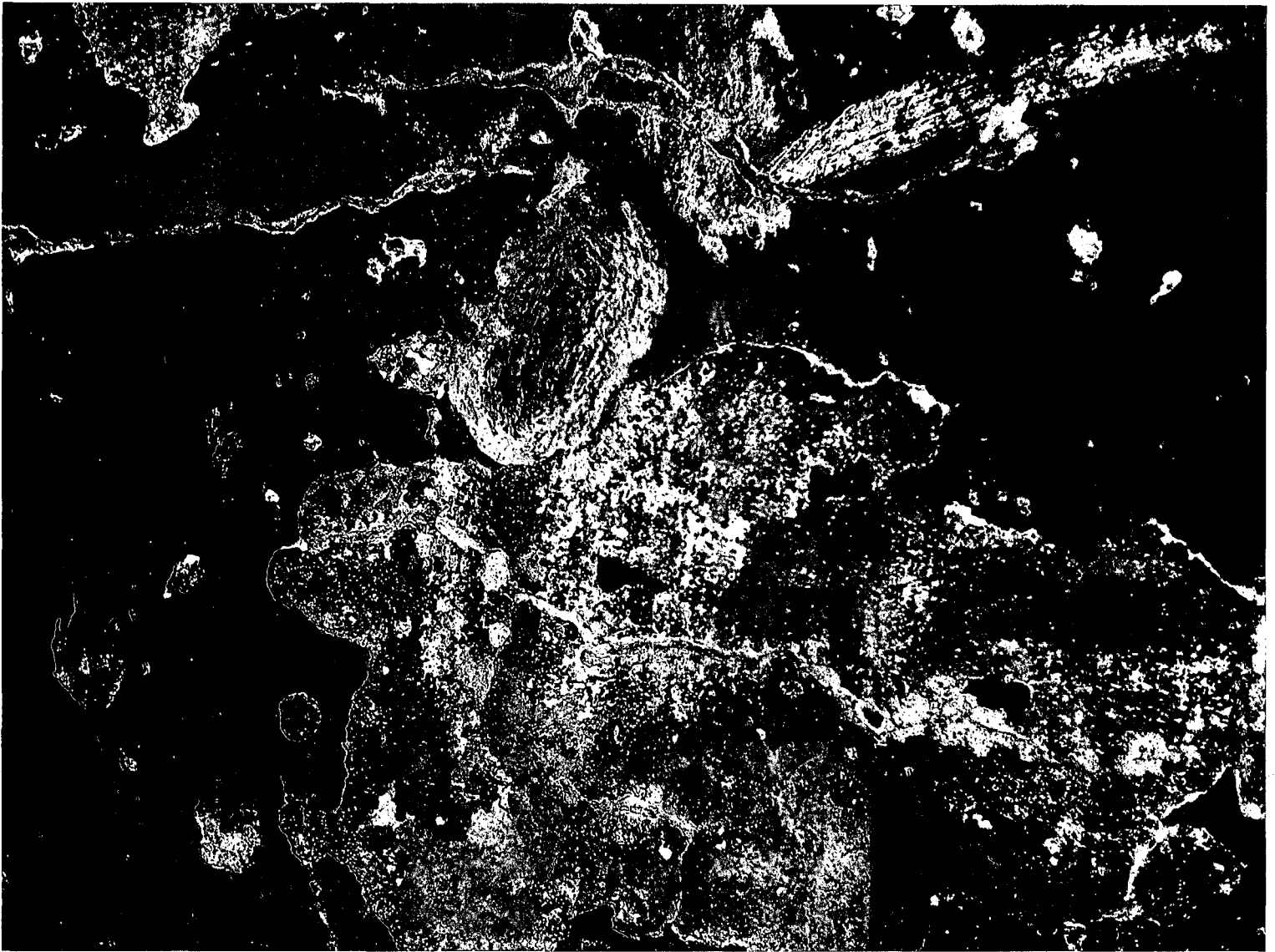

Gevelreiniging is niet nodig, nuttig of noodzakelijk, al naar gelang de situatie. Dat schept duidelijkheid. Waar het om gaat is het behoud van het monument. Als vervuiling het verval van het monument bespoedigt doordat vocht achter een vuilkorst ingesloten wordt en daar schade aanricht, dan is het noodzakelijk. Als slechts één bewoner de voorgevel van zijn rijtjeswoning wil reinigen, om er weer eens schoon bij te zitten en daardoor de architectonische eenheid van het gehele bouwblok verstoort, dan is reiniging niet nodig. Als een gevelsteen zo zwart is uitgeslagen dat de voorstelling niet meer te zien is, dan is reiniging nuttig en volgens anderen nodig. Ook het weer zichtbaar maken van materiaalkleuren, waardoor het oorspronkelijke vormconcept van de architectuur weer tot zijn recht komt, kan nuttig of nodig zijn. Van dat laatste vormen het Haags Gemeentemuseum en het Scheepvaarthuis in Amsterdam geslaagde voorbeelden.

Reinigingsmethodes

Er bestaan verschillende reinigingstechnieken. De beste methode is die methode waarbij de ondergrond niet wordt aangetast. Als het delicate stucwerk aan gort wordt gestraald, de fijnslag van de natuursteen verdwijnt en van het metselwerk alleen de voegen overeind blijven staan, dan is er duidelijk sprake van een verkeerde methode. Maar ook het verwijderen

*Schoonheid van verweringsverschijnselen.
Foto's auteur.*

Verweerde verflagen.

van slechts een dun laagje van het oppervlak moet zoveel mogelijk worden vermeden. Het opgeruwde oppervlak houdt sneller vuil vast en er kunnen door de behandeling fijne scheurtjes zijn ontstaan waardoor de steen meer vocht opneemt. Globaal gesteld zijn er drie soorten reinigingsmethodes: de mechanische methode, zoals borstelen, de fysische methode, zoals droogstralen, natstralen, stomen, schuren, zoeten en polijsten, en de chemische methode waarbij de aard van het vuil (vet e.d.) of de aard van bijvoorbeeld graffiti- verf bepalend is voor het middel dat men kiest. Sinds kort maakt men ook gebruik van laserstralen. Een zeer tijdrovend karwei omdat het vuil slechts met dunne laserstralen te lijf kan worden gegaan. Welke methode moet worden gekozen hangt van verschillende factoren af. Allereerst moet de aard van het vuil worden vastgesteld. Soms is dat moeilijk omdat het verschillende oorzaken kan hebben. Het inschakelen van een chemisch analist is dan noodzakelijk. Ook moet men vaststellen wat de conditie van de ondergrond is. Is het materiaal niet te poreus voor natstralen of

niet te zacht voor droogstralen onder druk? Zitten er geen ijzerdeeltjes in de steen die door watergebruik gaan roesten? Roestvlekken zijn zeer storend met name op lichtkleurige oppervlakken. Kan de graffiti wel met dit middel worden opgelost of dringt de verf dan juist dieper de muur in. Tot slot moet men vaststellen wat de bouwkundige toestand van het huis is. Moeten de voegen niet eerst worden gerepareerd en de scheuren worden gedicht?

Gevelreiniging is een zaak voor deskundigen. Zo maar even een willekeurig bedrijf bellen om tegen een zacht prijsje de gevel te laten opknappen, is vragen om moeilijkheden.

Gevelreiniging is niet goedkoop. Door een te krappe begroting kan men in tijdnood komen. Men is dan wel eens geneigd om de druk op de spuit op te voeren waardoor de ondergrond wordt aangetast of chemisch behandelde muren niet goed na te spoelen waardoor het middel achter blijft en een permanente witte sluier ontstaat. Vraag het bedrijf naar zijn specialisme. Het ene bedrijf is goed in stralen, het andere in chemisch reinigen, stomen of laserstralen. Niet elke methode is goed voor uw

huis. Vraag het bedrijf wat praktijkvoorbeelden te laten zien en laat op een achterafstukje van de gevel eerst proefstukken maken alvorens tot reiniging van de gehele gevel over te gaan. Houdt bij nat- of droogstralen de man of vrouw aan de spuitmond in de gaten! U kunt nog zo deskundig zijn voorgelicht, het is de man of vrouw aan de spuit die de druk bepaalt. Indien u de trotse eigenaar bent van een monument, doet u er verstandig aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te raadplegen. Daar weten ze er alles van, met enig gevoel voor romantiek: u mag de algen, de mossen, de korstmossen en het patina (meestal) laten zitten.

Drs. O. van der Klooster is architectuurhistorica en kleurenadviseur te Heemstede.

Informatie kunt u inwinnen bij:
Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Broederplein 41
3703 CD Zeist